

אפי

אגודה ישראלית לפסיכומטריקה

נובמבר 2005

ידיעון האגודה הישראלית לפסיכומטריקה

גיליון מס' 2

1

תוכן העניינים

- 2 דבר היו"ר ■
- 2 מהנעשה באגודה ■
- 3 קול קורא לכינוס השני ■
- 4 כינוס בנושא כיוול שנערך בפרינסטון ע"י ה-ETS ■
- 4 IAEA- האגודה הבינלאומית להערכה חינוכית ■
- 5 הכינוסים הבאים בתחומי המדידה וההערכה ■
- 6 הצעה למסגרת לתכניות לימודים - מדידה והערכה בחינוך ■
- 7 מרכז המידע במדעי החברה - מכון הנרייטה סאלד ■
- 8 הידיעון: מבנה, תכנים, ועדה מייעצת ■

בשבועות הקרובים תתכנס בפעם הראשונה "המועצה המכוננת המורחבת" של אפי. מטרת הפגישה כפולה; ראשית, להסכים על נוסח התקנון שיואב לפני חברי האגודה בכינוס השנתי השני, שייערך בט"ו בשבט הקרוב. שנית, לקבוע את מתכונת הכינוס השני של האגודה ולבחור (אם יהיו הצעות רבות מדי) את ההרצאות שיוצגו בכינוס.

על ניסוחו של התקנון עבד בחודשים הראשונים צוות מצומצם בניסוחו של היועץ המשפטי של האגודה – ד"ר חנן גולדשמידט, אשר העמיד לרשות האגודה את מומחיותו בעריכת דין. בניסוחו הסופי של התקנון ננסה לשלב כמה מטרות. ראשית – לקבוע כללי הצטרפות לאגודה, שמחד גיסא יהיו גמישים דים, ומאידך גיסא ישמרו על הצביון המקצועי של האגודה. שנית – לגבש נוהלי בחירה של נושאי תפקידים, שיבטיחו ייצוג רחב ונאות לכל חברי האגודה, ושלישית – לקבוע כללי פעולה והתנהלות שיבטיחו כי נבחרה האגודה אכן יחתרו להשגת המטרות שהאגודה הציבה לעצמה. כללים אלה אמורים להבטיח גם שהאגודה לא תיכנס למצב של שיתוק תקנוני. היועץ המשפטי הזהיר אותנו מפני מצב זה, שבו האגודה איננה יכולה להמשיך ולתפקד מפני שהתקנות שתיקנה היא עצמה לא חזו התפתחות כלשהי. אני מקווה שנוכל להגיע בפורום המועצה המכוננת להסכמה על התקנון, ואז נוכל להביאו לפני באי הכינוס השנתי ולהעמידו להצבעת החברים. לאחר שיאושר התקנון נוכל לקיים בחירות למוסדות האגודה, ואנו מקווים שבכינוס השלישי של האגודה, שאמור להיערך ב-2007, יהיו נושאי התפקידים נבחרים ולא ממונים – לא ממונים מטעם אחרים, ולא ממונים מטעם עצמם.

הכינוס השנתי שאמור להיערך בט"ו בשבט (שוב במשכנות שאננים בירושלים), יהיה המבחן הראשון של האגודה – האם באמת יש בה צורך במתכונתה המתגבשת, והאם אכן בקרב העוסקים במדידה ובהערכה, יש עניין ורצון להשמיע, לשמוע ולדון. הכינוס הראשון נערך ביוזמת המרכז הארצי לבחינות ולהערכה ואורגן על-ידו. לקראת הכינוס השני אפנה גם לחברות ולגופים אחרים בבקשה לסייע בקיומו של הכינוס. אודה מראש לכל מי שיהיה מעוניין לתת חסות חלקית לכינוס. המעוניינים: אנא פנו אלי (yoav@nite.org.il) או לשרה שפירא (sara@nite.org.il)

הפעולות הראשונות של האגודה נועדו לטיפול הקשרים בין העוסקים בהערכה ובמדידה, הן באמצעות הידיעון, הן באמצעות האתר של האגודה והן בכינוס השנתי. היעד הראשון הנוסף שהצבנו לאגודה הוא אימוץ כללי אתיקה שיהיו מקובלים ומוסכמים על חברי האגודה. ייתכן שיש כללים כאלה בעברית; אם הם מתאימים – נוכל לאמץ. אם לא, נצטרך לכתוב כללים כאלה או לאמץ כללי אתיקה שנכתבו בארצות אחרות. כך או כך, היום, יותר מבעבר, חשוב שהכללים שנאמץ יתאמו את הכללים הנהוגים בעולם. זאת משום שישראל משתתפת בפרויקטים בינלאומיים (מבחי השוואה בינלאומיים) ומשום שמתרבים והולכים פרויקטים של שיתוף פעולה בין ארצות שונות. להתראות בכינוס השנתי.

מהנעשה באגודה

שרה שפירא

כפי שכבר התבשרתם, התחלנו בהכנות לקראת הכינוס השנתי הבא, שייערך ביום שני, ט"ו בשבט תשס"ו 13.2.2006, במשכנות שאננים בירושלים.

לקראת הכינוס הורחבה מועצת האגודה, שתשמש גם ועדת הכינוס. אל חברי המועצה המכוננת – יואב כהן, כרמל אורן, אבי אללוף, חנן גולדשמידט, נעמי גפני ושרה שפירא – הצטרפו אלי וקיל (אוניברסיטת בר-אילן), פאדיה נאסר (אוניברסיטת תל-אביב), יצחק פרידמן (מכון סאלד והאוניברסיטה העברית), יוסי צלגוב (אוניברסיטת בן-גוריון) וחגי קופרמינץ (אוניברסיטת חיפה).

פרסמנו קול קורא להגשת תקצירים לכינוס, ואנו מצפים להיענותכם. לבקשת כמה חברים, **נדחה מועד ההגשה בעשרה ימים לתאריך 25.11.2005**. במסגרת הכינוס יידונו גם עניינים מנהליים הקשורים במיסוד האגודה (אישור תקנון, איש מוסדות האגודה) וייערכו בחירות. פרטים נוספים הנוגעים לסדר היום, לדמי הרשמה וכד' יישלחו אליכם באמצעות הדואר האלקטרוני.

בינתיים מתנהלת במרכז הארצי עבודת איסוף של כללי אתיקה לשימוש במבחנים לצורך ניסוח גרסה בשפה העברית, בדומה לתקנונים הקיימים באגודות מקצועיות מקבילות. התחלנו בהקמת אתר אינטרנט עצמאי של אפי. חברת נטוויז'ן הציעה את חסותה לאכסון אתר הקבע של אפי ולתחזוקתו. בינתיים הנכם מוזמנים להתעדכן בענייני אפי באמצעות האתר של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה.

א פ י

אגודה ישראלית לפסיכומטריקה

קול קורא

הכינוס השנתי השני של

האגודה הישראלית לפסיכומטריקה (אפי) 2006

משכנות שאננים, ירושלים, ט"ו בשבט תשס"ו 13.2.06

הכינוס השנתי של אפי הוא פורום ייחודי לחילופי רעיונות, להצגת תוצאות של מחקרים ולדיון בנושאים שונים בתחום הפסיכומטריקה. היענות לקול קורא היא צעד ראשון למימוש הזדמנות זו.

תכנית הכינוס כוללת הצגת מאמרים והוצאות מוזמנות. על ההצעות להיות קשורות לנושאי מדידה חינוכית/פסיכולוגית, ולהתבסס על נתונים שנאספו ועובדו.

קריטריונים להערכת ההצעות:

כל הצעה תוערך ע"י שני קוראים באופן אנונימי, על פי הקריטריונים הבאים:

הערך המדעי של ההצעה

ייחודה של ההצעה בהשוואה להצגות ולפרסומים קודמים

התאמתו של נושא ההצעה למסגרת הזמן המוקצב

הרלוונטיות של הנושא לעוסקים במדידה

בהירות ההצעה

על ההצעה להישלח בקובץ WORD בפורמט הבא:

דף שער הכולל את הפרטים הבאים:

כותרת המאמר, שם המחבר/ים, שם המוסד, טלפון, כתובת דוא"ל (של כל אחד מהמחברים), שם המציג.

דפי המאמר, ובראשם כותרת המאמר ואחריה סיכום של המאמר. הסיכום יכול לכלול את הפרקים הבאים: * מטרות המחקר * השיטה, ובכלל זה תיאור האוכלוסייה, המדגם, מבשרי המדידה וכו' * שיטות ניתוח הנתונים * תוצאות ומסקנות * חשיבות המחקר.

היקף המסמך: עד 1,200 מילים.

משך כל הצגה: 22 דקות, כולל זמן לשאלות הקהל.

על ההצעות להגיע באמצעות דוא"ל לא יאחר מ-25.11.05

אל יו"ר ועדת הכינוס, ד"ר נעמי גפני, לפי הכתובת: naomi@nite.org.il

מגישי ההצעות יקבלו אישור בדוא"ל על הגעת הצעתם.

הודעה על ההחלטה לקבל/לדחות את ההצעה תישלח עד 1.1.06

sara@nite.org.il

פרטים ומידע נוסף:

«אפי» הישראלית לפסיכומטריקה 2005

כינוס בנושא כיול בפרינסטון, ניו ג'רזי, ארה"ב 5002

אבי אללוף, מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

בחודש יוני 2005 נערך באוניברסיטת פרינסטון אשר בניו ג'רזי (Princeton, New Jersey) שבארה"ב כינוס ביוזמת ה-ETS (Educational Testing Service) בנושא כיול. הכינוס, בכותרת "Linking and Aligning Scores and Scales" (ובעברית: "קשירה והתאמה של ציונים וסולמות"), נערך לכבוד לדיארד ר. טאקר (Ledyard R. Tucker), אשר היה, בין השאר, מהמובילים והמחדשים של שיטות הכיול ב-ETS.

נושא הכיול, אשר שנים רבות לא זכה לחשיבות הראויה לו בפסיכומטריקה, נעשה בשנים האחרונות נושא "חם" ונדרש. קיום הכינוס, שהשתתפו בו כמאתיים אנשי מקצוע – רובם המכריע מארה"ב – ממחיש את הפופולריות של הנושא היום. מה מקור הפופולריות הזאת? גורם מרכזי הוא השימוש המוגבר במבחנים קובעים במערכת החינוך בארה"ב. זו תוצאה של התקנה NCLB (No Child Left Behind) שנכנסה לתוקף בארה"ב לפני כמה שנים. ציוני המבחנים משמשים כיום יותר מבעבר לקביעת רמת התלמידים, המורים, בתי הספר והמחוזות. לציוני המבחנים יש כיום משמעויות כלכליות וחברתיות יותר מבעבר. עקב זאת חשיבותו של הכיול, המאפשר מדידת שיפור, עלתה מאוד.

עשרים מומחים, מהמובילים בתחום הכיול (רובם המכריע מארה"ב), הציגו בכינוס במשך יומיים. ההצגות היו ברמה גבוהה, וקהל המשתתפים בכינוס ניצל את ההזדמנות להציג שאלות. בסיום הכינוס נערך דיון בקרב פנל של ארבעה מהמציגים. בחרתי להציג כאן את ההבחנה שהודגשה בכינוס בין סוגים שונים של השוואה בין נוסחים:

לתהליך הכיול, או ההפיכה של ציוני נוסחים שונים לציונים בני השוואה, יש שמות שונים המשקפים, בין השאר, גם רמות דיוק שונות של התהליך ושל תוצריו:

1. אם הנוסחים מקבילים ולכן רמת הדיוק של התהליך גבוהה, מקובל לקרוא לתהליך הכיול "השוואה" (Equating).
2. אם הנוסחים אינם מקבילים (למשל – תוכן לא זהה, רמות קושי שונות, שפות בחינה שונות) אך דומים בתוכן, מקובל לקרוא לתהליך הכיול "Linking" או "Concordance". למונחים אלה אין (עדיין) שם עברי; מוצע לקרוא להם "קשירה".
3. אם מדובר במבנים שונים (כמו חזאי וקריטריון, למשל – מבחנים המודדים תכונה אחרת), אזי מדובר בחיזוי (Prediction).

האגודה הבינלאומית להערכה חינוכית

ענת בן סימון, מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

בספטמבר 2005 נערך באבוג'ה, בירת ניגריה, הכינוס השנתי ה-31 של האגודה הבינלאומית להערכה חינוכית (IAEA: International Association for Educational Assessment). הכינוס נמשך חמישה ימים, ובמהלכו הוצגו שבעים הרצאות. חלק ניכר מהכינוס הוקדש להרצאות שעסקו במצב ההערכה החינוכית במדינות אפריקה בכלל ובניגריה בפרט.

IAEA הוא איגוד – גג של ארגונים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים העוסקים באופן שוטף בהערכה חינוכית בקנה מידה ארצי. מטרתו המרכזית של הארגון היא לקדם שיתוף פעולה בינלאומי בין הארגונים השונים העוסקים בתחום. הדגש בכינוס השנתי מושם הן על התפתחות מדעית בהערכה ומדידה – חידושים תאורטיים וטכנולוגיים, והן על היבטים יישומיים – אדמיניסטרטיביים ולוגיסטיים – של הפעלת מערכי הערכה בקנה מידה ארצי.

כדי לאפשר נגישות למומחים מכל רחבי העולם נערך הכינוס בכל שנה ביבשת אחרת, ומשתתפים בו 150-200 מומחים מכ-40 מדינות ברחבי העולם. בשנת 2000 אירח המרכז הארצי לבחינות ולהערכה את הכינוס השנתי של האיגוד בירושלים. הכינוס השנתי הבא של האיגוד ייערך במאי 2006 בסינגפור.

במסגרת פעילותו השוטפת מקיים IAEA קשרים הדוקים עם ארגון UNESCO. כחלק משיתוף פעולה זה הפיק IAEA בעת האחרונה לבקשת UNESCO מאגר של מומחים במדידה והערכה. גרסה ראשונה של המאגר, הכוללת רשימה של ארגונים ופרטים הפעילים בתחום, נמסרה בימים אלה לידי UNESCO.

מידע נוסף על IAEA והפעילויות הנערכות במסגרתו, וכן מידע בנוגע להצטרפות של ארגונים וחוקרים עצמאיים, אפשר למצוא באתר הבית של הארגון: <http://www.iaea.org/ofni/xedni.php>.

כינוסים הצפויים להיערך בחודשים הקרובים

ATP

Association of Test Publishers
6-8 February 2006, Kissimmee, Florida, USA
<http://www.testpublishers.org>

AERA

American Educational Research Association
7 - 11 April 2006 San Francisco, California, USA
<http://www.aera.net>

NCME

National Council on Measurement in Education
8 - 10 April 2006 San Francisco, California, USA
<http://www.ncme.org>

IAEA

International Association for Educational Assessment
21-26 May 2006, Singapore
<http://www.iaea.info>

ITC

International Test Commission
6 - 8 July 2006 Brussels, Belgium
<http://www.intestcom.org>

חברי האגודה מוזמנים להעביר לידיעון מידע בדבר כינוסים רלוונטיים הצפויים להתקיים בשנה הקרובה.

הצעת מסגרת לתכניות לימודים ולפיתוח מקצועי – מדידה והערכה בחינוך

הוועדה למדידה ולהערכה בחינוך

היזמה למחקר יישומי בחינוך

אביטל דרמון, מנהלת "היזמה"

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, משרד החינוך, התרבות והספורט ויד הנדיב חברו יחד להקמת "היזמה למחקר יישומי בחינוך", שמטרתה "לתרום לשיפור הישגי החינוך בישראל באמצעות פיתוח דיסציפלינת מחקר יישומי בחינוך". ועדת המומחים שהוקמה הגישה הצעה למסגרת תכניות לימודים שחיברה הוועדה למדידה ולהערכה בחינוך. מסגרת זו נועדה לשרת את הקהילה המקצועית בארץ, ובעיקר את המופקדים על הוראה והכשרה של העוסקים בתחום, ממורים ועד פסיכומטריקאים ומעריכי תכניות.

ה'מסגרת' – המשך לסמינר שנערך בחורף שעבר ("מה צריכים לדעת העוסקים במדידה ובהערכה בחינוך") – נשפטה (peer review) ותוקנה בהתאם, והיא נגישה עכשיו כקובץ PDF באתר האקדמיה הלאומית www.academy.ac.il, מדיניות מדע, מחקר יישומי בחינוך, קישור לקבצים. גרסת דפוס נמצאת בהכנה, וכן תרגומים לאנגלית ולערבית. להלן תוכן העניינים:

א מבוא

1.א על הערכה בחינוך

2.א רקע תיאורטי

3.א תואר אקדמי ופיתוח תעודה או רישוי מקצועי

4.א תמונת המצב בארץ – תכניות לימודים ומספרי לומדים

ב העוסקים במדידה ובהערכה בחינוך והידע הדרוש להם

1.ב עקרונות ל'מסגרת לתכניות לימודים ופיתוח מקצועי'

2.ב 'המסגרת' כרשת (מטריצה) של תכנים ושל עיסוקים: לדעת ולדעת לעשות

2.א.ב פירוט והסבר ל"מסגרת": ציר הידע

2.ב.ב פירוט והסבר ל"מסגרת": ציר העיסוקים

ג דוגמאות לתכניות לימודים ופיתוח מקצועי לבעלי תפקידים שונים על פי ה"מסגרת"

1.ג מורים

2.ג מנהלים

3.ג רכזי הערכה

4.ג תואר שני – תכנית לימודים בנושא מדידה והערכה

ד המלצות

1.ד יצירת מערכת תומכת לפיתוח כוח אדם מקצועי לשדה ולמחקר

2.ד המשך פיתוח נדרש

3.ד ניטור העשייה במסגרת ה"מסגרת"

נספחים

תכנית הסמינר - "מה צריכים לדעת העוסקים במדידה ובהערכה בחינוך"

מידע על המציגים בסמינר

סקירת תכניות לימודים של אוניברסיטאות מארצות הברית

מידע על חברי הוועדה

מרכז המידע במדעי החברה

מכון הנרייטה סאלד

רונית כהן, מכון הנרייטה סאלד

מרכז המידע מתמחה באיסוף מידע ובפיתוח שירותי מידע מקצועיים בתחומי החינוך ומדעי החברה בישראל. במרכז פועלת ספרייה מקצועית. שירותי המידע מיועדים לחוקרים, למרצים, לסטודנטים, לאנשי מקצוע ולקהל הרחב. המרכז מפתח מאגרי מידע ופרסומים ייחודיים. במרכז צוות מידעניות מיומן ומקצועי המתמחה בפיתוח ובבנייה של מאגרי מידע ממוחשבים בתחומי החינוך ומדעי החברה ובמתן שירותי מידע.

מאגרים

מאגר מידע על פרסומים בחינוך ובמדעי החברה – המאגר כולל מידע ביבליוגרפי על עשרות אלפי פרסומים ומחקרים העוסקים בחינוך ובמדעי החברה, שנכתבו בידי חוקרים ישראלים ופורסמו בארץ ובחו"ל. זהו המאגר היחיד בארץ שבו לכל פריט תיאור ביבליוגרפי מלא ותקציר בעברית. נאסף בו מידע על ספרים, מאמרים, דוחות מחקר ועבודות לתואר שני ולתואר שלישי בעברית ובאנגלית בתחומים: חינוך, סוציולוגיה, פסיכולוגיה, רווחה, לימודי עבודה, דמוגרפיה, קרימינולוגיה, תקשורת, מינהל ומדע המדינה.

מאגר כלי מחקר – המאגר כולל מידע על כלי מחקר ששימשו במחקרים שנערכו בארץ בתחומי החינוך והחברה. נכללים בו שאלונים, מבחנים וסולמות. בתיאור של כל כלי במאגר מפורטים בין השאר תנאי העברת הכלי ונתונים על תוקף ומהימנות.

ספרייה – הספרייה כוללת מספר אוספים ייחודיים, עותקים של מרבית הפרסומים הרשומים במאגרי המידע, כתבי עת, כלי מחקר וכד'. מוצעים שירותי הדרכה וייעוץ בחיפוש במאגרי המידע.

פרסומי מרכז המידע

1. תקליטור מאגרי המידע
2. סקירות ספרות מקצועית
3. סקרי צורכי מידע
4. אוצר המונחים במדעי החברה

בשיחת טלפון אפשר להזמין חיפוש מידע ממאגרי המידע של המכון. המידע נשלח בדואר. פרטים נוספים על מרכז המידע אפשר למצוא באתר המכון: www.szold.org.il.

ידיעון האגודה הישראלית לפסיכומטריקה ישמש במה תקופתית להעברת מידע ממוסדות האגודה לחבריה ובין החברים לבין עצמם. יידונו וייסקרו בו נושאים מתחום המדידה וההערכה בישראל ובעולם. נוסף על העורך, הידיעון מונחה על ידי ועדה מייעצת מתוך חברי האגודה (רשימת חברי הוועדה נתונה להלן). הידיעון מתוכנן להופיע שלוש פעמים בשנה.

ידיעון האגודה יוקדש לנושאים הבאים:

1. מהנעשה באגודה: חדשות האגודה, דיווח ועדות האגודה, כינוס שנתי
2. קורסים אקדמיים, השתלמויות וכינוסים בנושאי מדידה והערכה
3. דיווחים קצרים על מחקרים בישראל*
4. דיווח על תוכנות, ספרים, מאמרים ואתרי אינטרנט
5. חדשות ועדכונים מהנעשה בתחום המדידה וההערכה בישראל ובעולם
6. דעות ותגובות

* ב"דיווח על מחקר" הכוונה היא לתקציר מורחב הכולל גם הנמקה לעריכת המחקר ותכניות/רעיונות לעתיד. ההיקף הרצוי: 200 מילים.

המעוניינים לשלוח דיווחים ומידע לידיעון יפנו אל העורך:

אבי אללוף, מרכז ארצי לבחינות ולהערכה
דוא"ל: avi@nite.org.il
פקס: 02-6759516

חברי הוועדה המייעצת:

ענת בן סימון, מרכז ארצי לבחינות ולהערכה
אייל גמליאל, המרכז האקדמי רופין
אסטלה מלמד, פיל"ת
יצחק פרידמן, מכון סאלד

אתר האגודה הישראלית לפסיכומטריקה: בשלב זה האגודה מתארכת באתר המרכז הארצי לבחינות ולהערכה: www.nite.org.il – כניסה לתפריט האגודה הישראלית לפסיכומטריקה.